
Državni izpitni center

SPOMLADANSKI ROK

UMETNOSTNA ZGODOVINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sreda, 8. junij 2005

SPLOŠNA MATURA

---

1. PREPOZNAVANJE IKONOGRFSKEGA MOTIVA

- A) Sv. Ana Samotretja. (1 točka)
- B) Marija, Jezus, sv. Ana. (1 točka)
- C) Visoka renesansa – Leonardo da Vinci. (1 točka)
- D) Sfumato. (1 točka)
- E) Gotiko. (1 točka)
- F) Kiparstvo se osamosvoji, postane samostojno, plastika, povečan občutek za telesnost, polni volumni, bogato gubane draperije, individualizirani obrazi, poduhovljen obraz ... (1 točka)

2. GRAFIKA

- A) Avtorjeva priprava matrice in njegovo odtiskovanje grafičnih listov v nekem omejenem številu odtisov. Grafični list je označen z zaporedno številko odtisa in s številom vseh odtisov ter ima avtorjev podpis. Lahko je označena tudi grafična tehnika in naslov dela. (1 točka)
- B) Lesorez, v 15. stoletju (konec 14. stoletja). (1 točka)
- C) Odgovor: Dürer, Rembrandt, Goya (1 točka)
- D) Jedkanica. Kovinska plošča je najprej premazana z asfaltnim lakom. Nanjo umetnik mehansko nariše risbo. Nato pa je plošča izpostavljena solitni kislini, ki seluje tam, kjer je bil lak odstranjen. S širino črt in ponavljanjem postopka je možno doseči različno globoke brazde. Matrico nato umetnik očisti, utre barvo in jo pod pritiskom tiskarskega stroja odtisne na moker grafični papir. (1 točka)
- E) Božidar Jakac, France Mihelič, Riko Debenjak, Marjan Pogačnik, Vladimir Makuc. (Dovolj, da kandidat navede le enega avtorja.) (1 točka)
- F) Okrog mrtvega Kurenta so se zbrali iztreznjeni kurentovalci. S smrtjo je popustila demonska moč in človeško truplo je zapisano trohnjenju. Barvni lesorez. (Dovolj je le vsebinska razlaga ali navedba tehnike.) (1 točka)

3. POZNAVANJE ETRUŠČANSKE UMETNOSTI

- A) Apeninski polotok, med Arnom in Tiberu, 8.–2. st. pr. n. št. (2 navedbi za 1 točko)
- B) Lok, obok, kupola, zasnova templja, zasnova cest, kanalizacija, atrij, osnovna shema gradnje etruščanskih mest, (2 navedbi za 1 točko)
- C) Nekropola, Cerveteri, Tarkvinija, Orvieto, (2 navedbi za 1 točko)
- D) Predstavljata pokojnika, moža in ženo. Predstavljena sta zelo živo, s poudarjeno govornico rok, sproščenim, skorajda srečnim izrazom na obrazu. Značaj dela je intimen in kaže neobremenjen odnos do smrti. (3 navedbe za 1 točko)
- E) realizem, vplivi arhajske grške plastike, material glina, bron, nagrobna, tudi tempeljska plastika ... (2 navedbi za 1 točko)
- F) V grobnicah, žanrski motivi, prizori iz vsakdanjega življenja ... (2 navedbi za 1 točko)

4. IKONOGRAFIJA STAROKRŠČANSKE IN BIZANTINSKE UMETNOSTI

- A) Jagnje je simbol Kristusa, golob Sv. Duha, pav večnega življenja, riba simbol Kristusa oz. prave vere. (2 navedbi za 1 točko)
- B) Kristus dobri pastir ali Dobri pastir. Kristus je dušni pastir, ki čuva kristjane, kakor pastir pazi svoje ovčice, in jih varuje pred pogubo ... (1 točka)
- C) Orfej med živalmi, Orfej z igranjem očara živali ipd. (1 točka)
- D) Prerok Jona. Zato, ker zgodba govori o rešitvi iz stiske, ponazarja vero v vstajenje in večno življenje. (2 navedbi za 1 točko)
- E) Kristus je upodobljen kot cesar, sedi na prestolu, oblečen je v zlato ali purpurno cesarsko togo, obdan je z apostoli in svetniki kot cesar z dvorjani ... (2 navedbi za 1 točko)
- F) Justinijan ima zlat nimb, ki je podoben Kristusovemu nimbu, v njegovem spremstvu je natanko 12 oseb, kar je simbolični namig na 12 apostolov. (1 navedba za 1 točko)

5. POZNAVANJE UMETNOSTI SREDNJEGA VEKA

- A) Slike 1, 3, 9 – Od leta 500 – 1000. (1 točka)
- B) Slike 2, 6, 7 – v 12. stoletju. (1 točka)
- C) Slike 4, 5, 8 – 13. stoletje. (1 točka)
- D) Rokopisi so razkošno opremljeni s slikarskim okrasom, ki je v ornament spremenil tudi telesa ljudi in živali. Gre za okraševanje začetnih črk. Prepleteni okraski z magičnim pomenom izvirajo iz poganstva. Prepisovalec in slikar sta obravnavala besedilo in slikarski okras kot enakovredna dela. Prva črka na strani je postala velikanska, zato govorimo o inicialni strani. (2 navedbi za 1 točko)
- E) Stična, Žiče. (1 točka)
- F) Kipa sta se že osvobodila od arhitekture. Stojita pred stebri, na podstavku nad njima sta baldahina. Mojster Marijinega obiskovanja je poznal antične kipe, katerih pobude koristijo novemu telesnemu občutku gotike. To kažejo zlasti drobno nagubana oblačila, ki se prilegajo telesu, in približanje klasičnemu kontrapostu, se pravi prenosu telesne teže na obremenjeno nosečo nogo, medtem ko je počivajoča noga pomaknjena nekoliko v stran. Gube sooblikujejo volumen telesa, tako da segajo krog in krog figure ... (2 navedbi zadostujeta za 1 točko)

6. RENESANČNI PORTRET

- A) Piero della Francesca. (1 navedba za 1 točko)
- B) Figura je postavljena v ospredje, v postavitvi prevladuje čisti profil, krajina je le ozadje same upodobitve. (2 navedbi za 1 točko)
- C) $\frac{3}{4}$ izrez figure, roke pritegnjene k upodobitvi, krajina, ki vsebinsko dopolnjuje upodobitev portretiranca, prefinjena psihologizacija portretiranca, s pogledom portretiranca je vzpostavljen intenzivnejši odnos med gledalcem in portretirancem. (3 navedbe za 1 točko)
- D) Manierizem (tudi pozna renesansa). Stilizacija figur, estetiziranje (poudarek na draperiji, nakitu), zadržanost izraza portretirancev. (3 navedbe za 1 točko)
- E) Avtoportret. (1 navedba za 1 točko)
- F) Z lobanjo, naslikal je anamorfozo ... (1 navedba za 1 točko)

7. PREPOZNATI SLOVENSKI SPOMENIK

- A) V barok, v 18. stoletju. (1 točka)
- B) Na Sladki Gori, na Štajerskem. (1 točka)
- C) Fran(c) Jelovšek (1 točka)
- D) Na Marijo (Pomagaj).
Marijino rojstvo, Oznanjenje, Jaslice, Marijina smrt, Marijino vnebovzetje,
Marija na prestolu, Marijino kronanje ...
(Oba odgovora za 1 točko)
- E) Anton Cebej, Janez in Jurij Mersi, Ferdinand Gallo, Jožef Straub, Mersijeva in
Straubova delavnica, (pravilen bi bil lahko tudi odgovor s pomembnimi imeni
Jelovškovih sodobnikov). (1 točka)
- F) Razgibanost oblik, dinamičnost, poudarjeni izrazi čustev, bogata draperija, pozlata,
monumentalnost, razkošje, teatralnost, povezanost z drugimi likovnimi vejami ...
(1 točka)

8. POZNAVANJE SMERI 20. STOLETJA

- A) Ekspresionizem, Nemčija (2 navedbi za 1 točko)
- B) Die Brucke (Most), Der blaue Reiter (Modri jezdec). (1 točka)
- C) Deformacija forme – ekspresivno popačenje ali celo izginjanje prepoznavnega sveta,
deformacija barve, ki je subjektivno doživeta. (2 navedbi za 1 točko)
- D) France in Tone Kralj. (Obe imeni in priimka – 1 točka)
- E) Religiozna vsebina del, poduhovljenost, poudarjena vloga umetnika – umetnosti,
družbena kritičnost ... (1 navedba zadostuje za 1 točko)
- F) Portret Marija Kogoja, Čipkarica, Portret očeta.
Kandidat pokaže dojetje portreta tako, da opozori na Pilonovo jedrnato razbiranje
človeške notranjosti, prikaže duhovno intenzivnost upodobljenca. Opozori na roke,
ki so zmeraj portretna študija zase, povedo celo več od obrazov. Ob vsebinski oznaki
omeni tudi formalne značilnosti – deformirano formo, prvinskost izraza ...
(1 točka)

9. POZNAVANJE ARHITEKTURE 20. STOLETJA

- A) Bauhaus. *(1 točka)*
- B) Združitev arhitekture in industrijskega oblikovanja, tristopenjski sistem šolanja, ki povezuje praktično in teoretsko poučevanje, zasnova funkcionalistične ideje – oblika sledi funkciji, od katere je odvisno celotno ustvarjanje. *(2 navedbi za 1 točko)*
- C) Le Corbusier. *(1 točka)*
- D) Geometrijska zasnova z velikimi ulicami, ki se pravokotno sekajo in tvorijo pravilne prostore, namenjene stavbam in stavbnim sklopom. Delitev različnih funkcij mesta, posamezne funkcije se ne dotikajo več druga druge, ampak so nanizane ob dolgih prometnih oseh. Hierarhizacija prometa glede na hitrost, sprostitvev talnih površin za parke in športna igrišča. *(2 navedbi za 1 točko)*
- E) Edvard Ravnikar. *(1 točka)*
- F) Nova Gorica in Trg republike, Ljubljana *(2 navedbi za 1 točko)*